

Sygn. akt II DO 76/20

UCHWAŁA

Dnia 19 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący)

SSN Jarosław Sobutka (sprawozdawca)

SSN Konrad Wytrykowski

Protokolant Marta Brzezińska

w sprawie **sędzi H. W.**

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 19 listopada 2020r.
zażalenia adwokata P. P. na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2020r.,
sygn. akt I DO 19/20,
nie uwzględniającą wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności
karnej,
na podstawie art. 437 § 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. i w zw. z art.
128 ustawy z dnia 27 lipca 2001r. prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U.
z 2020r., poz. 365 ze zm.)

podjął uchwałę:

1. uchyla zaskarżoną uchwałę i umarza postępowanie,
2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa

UZASADNIENIE

Uchwałą z dnia 9 czerwca 2020 r. w sprawie o sygn. akt I DO 19/20 Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku oskarżyciela subsydiarnego adw. P. P. o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w Ł. H. W., za czyn polegający na tym, że „poświadczyła nieprawdę w ten sposób, iż jako sędzia Sądu Rejonowego w Ł. w sprawie o sygn. akt III RC (...) podpisała dokumenty z datą 25 września 2017 r., mimo, iż dokument ten powstał w dniu 26 września 2017r., tj. o czyn z art. 271 § 1 k.k.” oraz czyn polegający na tym,

że: „nadużywając uprawnień procesowych nie przestrzegając obowiązku bezstronności i obiektywizmu jako sędziego Sądu Rejonowego w Ł. w sprawie o sygn. akt III RC (...) wielokrotnie naruszała uprawnienia procesowe P. P. czym działała na jego szkodę, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k.”. W uzasadnieniu swojego stanowiska Sąd Najwyższy stwierdził, że rozpoznawany wniosek adw. P. P. kwalifikował się do odmowy jego przyjęcia zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej, w trybie określonym w art. 80 § 2 prawa o ustroju sądów powszechnych, jako oczywiście bezzasadny. Wnioskodawca nie nabył bowiem uprawnienia do skierowania przeciwko sędzi H. W. subsydiarnego aktu oskarżenia, o którym mowa w art. 55 § 1 k.p.k. o przestępstwa wskazane we wniosku.

Pismem z dnia 8 lipca 2020r. adw. P. P. złożył zażalenie na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2020 r., zarzucając obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 55 § 1 k.p.k. i art. 330 § 2 k.p.k. (przed nowelizacją) poprzez niezasadne uznanie, iż adw. P. P. nie nabył uprawnień do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia przeciwko sędziemu Sądu Rejonowego w Ł. H. W.

W odpowiedzi na zażalenie (pismo z dnia 15.10.2020 r.) obrońca sędziego wniósł o utrzymanie w mocy zaskarżonej uchwały oraz o rozpoznanie sprawy także pod nieobecność sędzi H. W. oraz jej obrońcy.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Odnosząc się do zarzutów stawianych przez autora środka zaskarżenia uchwały z dnia 9 czerwca 2020 r. (sygn. akt I DO 19/20), należy uznać je za oczywiście bezzasadne.

Nie można zgodzić się z tezą, że Sąd Najwyższy w zaskarżonej uchwale oparł się wyłącznie na poglądzie zawartym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2000 r. (sygn. akt I KZP 9/00, OSNKW 2000, nr 5-6, poz. 42). Należy wskazać, że ww. orzeczenie Sądu Najwyższego zostało w sposób pośredni przywołane

w uzasadnieniu uchwały z dnia 9 czerwca 2020 r. Autor środka zaskarżenia w uzasadnieniu zażalenia niesłusznie podnosi, że pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego o sygn. akt I KZP 9/00 jest poglądem przestarzałym (dwadzieścia lat w obrocie prawnym), a jedynym punktem, z którym autor zażalenia się zgadza, pod względem wykładni językowej, jest wykładnia treści przepisu art. 330 § 2 k.p.k.

Przechodząc do analizy argumentacji odnoszącej się do wykładni językowej treści przepisu art. 330 § 2 k.p.k., poczynionej przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 maja 2000 r. (I KZP 9/00), należy wskazać, że: „szczególne znaczenie ma tu użycie słowa "ponownie". Wszystkie dostępne słowniki języka polskiego jednolicie definiują ten wyraz. Oznacza on "na nowo", "po raz drugi", "jeszcze raz", "powtórnie" (zob. Słownik języka polskiego, praca zbiorowa, pod red. M. Szymczaka, Warszawa 1988, t. II, s. 803; Mały słownik języka polskiego, praca zbiorowa, pod red. S. Skorupki, H. Auderskiej, Z. Łempickiej, Warszawa 1968, s. 601), a w słownikach synonimów uznaje się go za synonim także takich słów jak "znowu", "znów", "od nowa", "z powrotem" (zob. A. Dąbrówka, E. Geller, R. Turczyn: Słownik synonimów, Warszawa 1993, s. 21 czy Słownik wyrazów bliskoznacznych, praca zbiorowa, pod red. S. Skorupki. Warszawa 1985, s. 376). Ponowne wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu dochodzenia bądź śledztwa musi zatem, przy tak jednolicie rozumianym znaczeniu wyrazu "ponownie", oznaczać wydanie po raz wtóry, raz jeszcze, takiej samej decyzji, jak wydana poprzednio. Fakt, iż w omawianym przepisie użyty został także spójnik "lub" nie zmienia powyższej oceny. Nie można bowiem w wypadku, gdy uchyloną przez sąd decyzją było postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia uznać, że z "ponowną" taką decyzją będziemy mieli do czynienia zarówno wtedy, gdy wyda on teraz postanowienie o odmowie wszczęcia, jak i gdy postanowi o umorzeniu postępowania. Spójnik "lub" użyty jest w § 1 oraz w § 2 art. 330 k.p.k. dokładnie w takim samym kontekście. W pierwszym z tych przepisów mówi się o uchyleniu (w trybie zażalenia) postanowienia "o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia", w drugim zaś o wydaniu "ponownie postanowienia o umorzeniu postępowania lub odmowie jego wszczęcia". Przepisy te pozostają ze sobą w ścisłym związku, a zatem słowo "ponownie" w § 2 art. 330 k.p.k. oznacza, iż

powtórnie, po uchyleniu decyzji umarzającej, wydano postanowienie o umorzeniu lub powtórnie, po uchyleniu postanowienia o odmowie wszczęcia - takie samo postanowienie odmawiające wszczęcia procesu. Wyraz "ponownie" użyty w zdaniu pierwszym § 2 art. 330 k.p.k., w kontekście użytego tu spójnika "lub", oznacza więc w istocie, że chodzi o ponowne, czyli raz jeszcze wydanie takiej samej jak uchylona poprzednio decyzji procesowej, a więc o "ponowną" odmowę wszczęcia "lub" o "ponowne" umorzenie postępowania.". Za poglądem zaprezentowanym powyżej przemawia ugruntowana linia orzecznicza, „bardziej” aktualnych judykatów Sądu Najwyższego (zob. Uchwała SN z dnia 18 grudnia 2014 r., SNO 44,14, LEX nr 1598713; Wyrok SN z dnia 9 listopada 2011 r., III KK 134/11, OSNKW 2011, nr 12, poz. 111; Wyrok SN z dnia 20 marca 2013 r., IV KK 42/13, LEX nr 1292224).

Odnosząc się do argumentacji przedstawionej w powyższym wywodzie należy wskazać, że treść przepisu art. 55 § 1 k.p.k. oraz treść przepisu art. 330 § 2 k.p.k. są ze sobą ściśle powiązane, a wykładnia językowa ww. przepisów nie pozostawia wątpliwości. Do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia niezbędne jest nie tylko, aby pokrzywdzony wykorzystał swoje uprawnienia przewidziane w art. 306 § 1 i 1a k.p.k., lecz także kolejny raz musi dojść do wydania przez organ prowadzący postępowanie takiej samej decyzji o zaniechaniu ścigania, tj. postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego w sytuacji wcześniejszej odmowy wszczęcia postępowania przygotowawczego lub umorzenia postępowania, gdy uprzednio takie postępowanie zostało umorzone. Zgodnie z interpretacją wyżej przywołanych przepisów, a także niezmiennymi poglądami doktryny w tym zakresie, przepisy prawa nie dopuszczają wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia w sytuacji, gdy najpierw nastąpiła odmowa wszczęcia postępowania przygotowawczego, a następnie z powodu uchylenia tego postanowienia przez sąd, na skutek zażalenia uprawnionego podmiotu, wykorzystującego swoje uprawnienia przewidziane w art. 306 § 1 k.p.k., doszło do jego umorzenia. W takim układzie procesowym pokrzywdzony nie jest uprawnionym oskarżycielem w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. i w związku z powyższym postępowania nie wszczyna się, a wszczęte się umarza. (zob. K.

Eichstaedt [w:] *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, LEX/el. 2020, art. 330; Postanowienie SA w Łodzi z 25.05.2011 r., II AKz 227/11, OSA 2011, nr 3, poz. 33).

W tym miejscu należy przytoczyć fragment ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 9 czerwca 2020 r.: „Postanowieniem z dnia 2 grudnia 2017 r. sygn. PR 1 Ds (...) Prokuratura Rejonowa w R. odmówiła wszczęcia postępowania wobec braku znamion czynu zabronionego w sprawie z zawiadomienia adw. P. P. o możliwości popełnienia przestępstwa mającego polegać na:

- przekroczeniu w dniu 25 września 2017 r. uprawnień przez kierownika sekretariatu III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Ł. w sprawie sygn. akt III Rc (...) z powództwa A. W. o ustalenie ojcostwa i alimentów małoletniego B. W., tj. o czyn z art. 231 §1 k.k.
- przekroczenia uprawnień i wystawienie dokumentów poświadczających nieprawdę przez Sędziego Sądu Rejonowego w Ł. III Wydział Rodzinny i Nieletnich w sprawie sygn. akt III RC (...) z powództwa A. W. o ustalenie ojcostwa i alimentów na małoletniego B. W., tj. o czyn z art. 231 §1 k.k. w zb. z art. 271 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (akta 1 Ds. (...) k. 25-26).

Zażaleniem z dnia 17 grudnia 2017 r. adw. P. P. zaskarżył postanowienie z dnia 2 grudnia 2017 r. sygn. PR 1 Ds (...) o odmowie wszczęcia śledztwa. (...).

Postanowieniem z dnia 24 maja 2018 r. Sąd Rejonowy w Ł. uchylił postanowienie Prokuratury Rejonowej w R. sygn. PR 1 Ds (...) z dnia 2 grudnia 2017 r. W uzasadnieniu swojego postanowienia Sąd Rejonowy w Ł. wskazał, iż: „zarzuty zawarte w środku odwoławczym należy ocenić jako częściowo zasadne (...). Podstawowym zarzutem wobec prowadzącego postępowanie przygotowawcze było naruszenie art. 297 k.p.k., który to zarzut należy w pełni podzielić. (...) Bez względu na to na ile prawdopodobne wydają się tezy zawiadomienia prowadzącemu postępowanie, każdy wyodrębniony element informacji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa winien znaleźć swoją ocenę i analizę w postanowieniu kończącym to postępowanie, czego wymaga m.in. art. 297 k.p.k.”. (akta 1 Ds. (...) k. 43-44).

Postanowieniem z dnia 13 lipca 2018 r. Prokuratura Rejonowa w R. wszczęła śledztwo sygn. PR 1 Ds (...) „w sprawie przekroczenia uprawnień, wystawienia dokumentów poświadczających nieprawdę, przyjęcia korzyści majątkowej w związku z pełnieniem funkcji publicznej kierownika sekretariatu III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Ł., sędziego tego Sądu oraz pełnomocnika w sprawie sygn. akt III Rc (...) tego Sądu, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i inne” (akta 1 Ds. (...) k.45). (...).

Postanowieniem z dnia 31 grudnia 2018 r. Prokuratura Rejonowa w R. umorzyła postępowanie sygn. akt PR 1 Ds (...) dot. ww. zawiadomienia o możliwości popełnienia przez sędzię H. W. przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. i art. 231 § 1 k.k. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. (brak znamion czynu zabronionego). (...). W uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu wskazano, iż: „dokonując szczegółowej analizy materiału dowodowego zgromadzonego w toku śledztwa, nie sposób dopatrzyć się w zachowaniu funkcjonariuszy znamion występków stypizowanych w art. 231 § 1 k.k. jak i innego przestępstwa określonego w kodeksie karnym czy też w ustawach szczególnych. (...) należy podkreślić, że zgromadzony materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że nie doszło do wypełnienia znamion występków stypizowanych w art. 231 § 1 k.k., art. 271 § 1 k.k. (akta 1 Ds. (...) k.194,197).

Adwokat P. P. zażaleniem z dnia 27 stycznia 2019 r. zaskarżył postanowienie Prokuratora Rejonowego w R. z dnia 31 grudnia 2018 r. zarzucając mu: obrazę przepisów prawa procesowego, m.in. zaniechanie zebrania, zabezpieczenia i utrwalenia dowodów dla sądu, w szczególności nie dopuszczenie dowodu z zeznań A. W., brak obiektywizmu i stronniczość, świadome przyjęcie niewłaściwej kwalifikacji prawnej czynu, błędy w ustaleniach faktycznych (...).

Jak wynika z pisma obrońcy r.pr. z dnia 15 października 2020r. postępowanie w sprawie o sygn. akt II K (...) zostało przez Sąd Rejonowy w Z. umorzone (art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.), a Sąd Okręgowy w Ł., postanowieniem z dnia 9 września 2020 r. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia faktyczne oraz argumentację przywołaną w niniejszym uzasadnieniu należy stwierdzić jednoznacznie, że adw. P. P. nie nabył uprawienia do złożenia subsydiarnego aktu oskarżenia na podstawie art. 55 § 1 k.p.k. przeciwko sędziemu Sądu Rejonowemu w Ł. – H. W.

Z tych względów Sąd Najwyższy zdecydował jak w sentencji uchwały.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 133 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych.